

2020-10-26 Dnr Komm2020/00561/M 1992:A

Miljödepartementet
Annika Löfgren

Kärnavfallsrådets verksamhetsplan 2021

Inledning

Kärnavfallsrådet ska enligt Kommittédirektiv 2018:18 utreda och belysa frågor om hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall samt om avveckling av kärntekniska anläggningar. Rådet ska lämna råd till regeringen i dessa frågor. Viktiga målgrupper utöver regeringen är berörda myndigheter, kärnkraftsindustrin, kommuner, intresserade organisationer samt politiker och massmedier. Rådet arbetar med och för sina målgrupper genom bland annat möten, seminarier, publikationer samt genom webbplatsen: www.karnavfallsradet.se

Kärnavfallsrådet är tvärvetenskapligt. Ledamöterna i rådet har hög kompetens inom naturvetenskap, teknik, samhällsvetenskap, juridik samt humaniora och kan göra ingående vetenskapliga analyser. Rådet strävar efter att bidra till att regeringen får ett bättre beslutsunderlag genom att studera frågor om kärnavfall och använt kärnbränsle och avveckling utifrån ett brett perspektiv baserat på ledamöternas samlade kompetensområde.

För att bidra till kunskapsuppbyggnaden i Sverige följer rådet utvecklingen och diskussionen om hantering av kärnavfall och använt kärnbränsle i andra länder.

Förutom att beskriva rådets verksamhet är verksamhetsplanen underlag för budgetförslaget för 2021.

Under verksamhetsåret avser rådet främst att fokusera på följande områden:

- Att stödja regeringen i att bedöma Svensk Kärnbränslehantering AB:s (SKB) ansökningar om tillstånd till slutförvar för använt kärnbränsle, som nu är i ett läge där regeringen ska fatta beslut.
- Omvärldsbevakning och om läget tillåter även studiebesök till länder med ett aktivt kärnavfallsprogram.
- Avveckling av kärntekniska anläggningar.
- Förbereda SOU:n Kunskapslägesrapport 2022 (Klr).
- Fortsätta belysa kärnavfallsfrågan ur ett tvärvetenskapligt perspektiv.

Rådets arbete 2021

1. Bedöma SKB:s arbete

Bedöma SKB:s ansökningar om tillstånd till ett slutförvar för använt kärnbränsle

Våren 2011 lämnade SKB sina ansökningar till Mark- och miljödomstolen vid Nacka Tingsrätt (mark- och miljödomstolen) och till Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM). I januari 2018 lämnade mark- och miljödomstolen och SSM sina yttranden till regeringen som beslutar om eventuell tillåtlighet enligt

miljöbalken¹ och tillstånd enligt kärntekniklagen². Rådet ska enligt direktiv 2018:18 lämna råd till regeringen i frågor om använt kärnbränsle. Kärnavfallsrådet avser att stödja regeringen med en belysning av frågor genom till exempel seminarier, hearings och publikationer. Om regeringen ger tillstånd och tillåtlighet kommer mark- och miljödomstolen att hålla en ny huvudförhandling om tillstånd enligt miljöbalken där rådet kommer att närvara. Rådet kommer även att fortsätta arbeta för att bidra med fler perspektiv i en s.k. stegvis process.

Bedöma SKB:s ansökningar om Slutförvar för låg- och medelaktivt avfall (SFR)

SKB lämnade sina ansökningar om att bygga ut Slutförvaret för kortlivat låg- och medelaktivt avfall (SFR) till mark- och miljödomstolen och till SSM under 2014. Under 2019 tillstyrkte SSM och mark- och miljödomstolen ansökningarna och frågan är nu hos regeringen som ska fatta beslut.

Rådet ska enligt direktiv 2018:18 lämna råd till regeringen i frågor om kärnavfall. Kärnavfallsrådet avser att stödja regeringen med en belysning av frågor genom till exempel seminarier, hearings och publikationer.

Fud-program 2019 och 2022

Kärnavfallsrådet har till uppgift att göra en självständig bedömning av SKB:s Fud-program och att lämna sitt yttrande till regeringen. Kärnavfallsrådet publicerade i juni 2020 sitt yttrande över SKB:s program för forskning, utveckling och demonstration av metoder för hantering och slutförvaring av kärnavfall (Fud-program 2019)³. Kärnavfallsrådet planerar att under 2021 följa upp rådets yttrande över Fud 2019.

Inför kommande Fud-program (som SKB publicerar 2022) så planerar rådet att ha möten med SSM och SKB.

Följa planeringen av slutförvar för långlivat radioaktivt avfall (SFL)

Slutförvaret för långlivat avfall är det slutförvar som SKB planerar att driftsätta sist av alla planerade slutförvar. Någon platsvalsprocess har ännu inte påbörjats. Rådet kommer att följa planerna för detta slutförvar och även stödja regeringen med en belysning av frågor genom till exempel seminarier, hearings och publikationer.

Följa arbetet med avveckling

Rådet ska enligt direktiv 2018:18 lämna råd till regeringen i frågor om avveckling av kärntekniska anläggningar. Rådet kommer att fortsätta följa arbetet med avveckling av kärntekniska anläggningar i Sverige och i andra länder och planerar att genomföra både nationella och internationella studiebesök. Under våren 2020 hade rådet ett studiebesök inplanerat till Barsebäck, som rådet avser att genomföra när det är möjligt utifrån situationen med Covid-19.

Arbeta vidare med kompetensfrågor

Under flera år har Kärnavfallsrådet bevakat och uppmärksammat behovet av långsiktig kompetensförsörjning inom kärnteknik- och kärnavfallsområdena⁴ och planerar att fortsätta detta arbete under 2021. Rådet för diskussioner med Strålsäkerhetsmyndigheten om dessa frågor.

2. Publikationer

Kunskapslägesrapport 2022 (Klr)

¹ Miljöbalk (1998:808)

² Lag (1984:3) om kärnteknisk verksamhet

³ Enligt 25 § förordningen (1984:14) om kärnteknisk verksamhet

⁴ Se bl.a. kunskapslägesrapporter SOU2018:8 och SOU 2020:9

I februari vartannat år (fr.om. 2018) redovisar rådet föregående två års arbeten samt sin självständiga bedömning av det aktuella läget inom kärnavfallsområdet i en kunskapslägesrapport som publiceras i serien Statens Offentliga Utredningar (SOU).

Kunskapslägesrapport 2022 kommer under 2021 att förberedas bl.a. genom underlagsrapporter inom relevanta områden. Dessa rapporter kan komma att upphandlas.

Övriga rapporter

Rådet kommer eventuellt att publicera ytterligare rapporter än de som beskrivits ovan. Vid behov kan rådet anlita externa experter för att skriva rapporter.

Informationsblad publiceras på rådets webbplats.

3. Seminarier och möten

Enligt Kärnavfallsrådets direktiv ska rådet utreda och belysa viktiga frågor genom utfrågningar och seminarier.

Kärnavfallsrådet planerar att anordna lunchseminarier på universitet och högskolor för att nå den yngre generationen samt för att undersöka vilka frågor de tycker är viktiga. Under våren 2019 hade rådet ett seminarium inplanerat på Chalmers, som rådet avser att genomföra när det är möjligt utifrån situationen med Covid-19.

För att förbättra och bredda/fördjupa rådets kunskapslägesrapport 2022 planerar rådet bl.a. anordna ett antal seminarier, workshops och andra aktiviteter.

I rådets uppdrag ingår att ha en regelbunden dialog med regeringen och övriga målgrupper. Under 2021 avser rådet att presentera en uppdaterad lägesbeskrivning för politiker vid bl.a. Miljödepartementet, Forsvarsutskottet och berörda kommuner.

Löpande under året planerar rådet att genomföra ytterligare möten med sina målgrupper.

Kärnavfallsrådet planerar att ha 6 interna rådsmöten under 2021.

4. Omvärldsbevakning och studiebesök

För att få kunskap om kärnavfallsområdet i andra länder åker rådet på studiebesök, är med i internationella arbetsgrupper och medverkar vid internationella konferenser. Destination för studiebesök kommer beslutas när det är möjligt utifrån situationen med Covid-19. Rådet planerar att genomföra studiebesök där hela rådet deltar, men också studiebesök där endast någon eller några ledamöter deltar.

Kärnavfallsrådet kommer under 2021 att uppdatera den översikt av åtta länder⁵ (Finland, Tyskland, Schweiz, Spanien, Tjeckien, Frankrike och Storbritannien) som publicerades under 2019. Rapporten kommer att uppdateras med ny information och med beskrivning av ytterligare länder.

OECD/NEA (OECD Nuclear Energy Agency)

Kärnavfallsrådet ingår i Advisory Bodies to Governments (ABG) som är ett samarbete mellan OECD/NEA, Kärnavfallsrådet och motsvarande rådgivande organisationer i USA, Storbritannien,

⁵ https://www.karnavfallsradet.se/sites/default/files/documents/rapport_2019_1.pdf

Schweiz, Frankrike och Tyskland. Rådet har för avsikt att medverka vid det årliga mötet som organisationen arrangerar.

Kärnavfallsrådet ingår även i OECD/NEA:s grupper Data and Knowledge Management (IDKM) samt Forum on Stakeholder Confidence (FSC) och har för avsikt att medverka vid de möten som arrangeras.

Internationella konferenser

Rådets ledamöter och kansli deltar i relevanta seminarier och konferenser.

5. Övrigt

Webbplats

På webbplatsen publicerar rådet rapporter, protokoll, yttranden och andra publikationer. Där publiceras även information kring rådets seminarier m.m. Det finns en engelsk version av webbplatsen där engelska publikationer och annan information publiceras. Under 2021 planerar rådet att utöka hemsidan med översiktlig information om finansiering och kärnavfallsavgifter, andra länders kärnavfallshantering, informationsbevarande samt avveckling av kärntekniska anläggningar.

Kommunikationsarbetet

Rådet kommer under året att utveckla och förtydliga sin kommunikation och se över målgrupper och kommunikationskanaler. Syftet med detta arbete är att synliggöra hur rådet arbetar med sin kommunikation och att finna nya vägar att kommunicera ut rådets arbete.

Twitter

Rådet har ett twitterkonto. Syftet är främst att leda trafiken in på rådets hemsida:
www.karnavfallsradet.se

Remissärenden

Kärnavfallsrådet svarar under året på remisser från olika myndigheter.

Beslut om Kärnavfallsrådets verksamhetsplan fattades av Kärnavfallsrådet den 22 oktober 2020.

Carl-Reinhold Bråkenhielm
Kärnavfallsrådets Ordförande

Peter Andersson
Kanslichef